

sosialurin

telf. 147 20. 11820
box 76, 3800 Tórshavn
p/f sosialurin

Útgevandi:
Fyrirskots-
og blaðstjóri: Tórfinn Smith (ábyrgd)
Bládmenn: Hogni Djurhuus
Jóhann Mortensen
Jan Müller
Lýsingar: Arne Thomsen
Uppseting: Sosialurin
Prent: Dimmalætting

Hitt stóra bluffið

Á TINGI HEVUR lögmaður svarað fyrispurn-
inginum frá Atla Dam um tær hundratals
milliónirnar, sum lögmaður sigur verða neyð-
ugar at læna, fyr at fáa landskassan uppá 0.

Í SVARI SÍNUM sigur lögmaður, at neyðugt
verður at læna 479 mió. kr. fyr beint aftaná
at sláa fast, at landsstýrið sjálfandi ikki ætlar
at læna 479 mió. kr. Og hví? Tí hetta er veru-
liga ikki neyðugt. Ætlanin var einans, sum
Atli Dam eisini segði í svari sínum á tingi, at
skapa sensatión og at fáa pressuna at leypa
á leistum við hesi sensatión.

Í JANUAR 1975 fór sambandsflokkurin úr
landsstýrinum. Tá lógu 31,3 pst. av samlaðu
grunnaognunum í landskassans likiviteti og
í dag liggja 32,2 pst. av grunnaognunum í liki-
vitetinum. Í januar 1975 var trekningsrætt-
urin til tjóðbankan 20 mió. kr. og var hann
nýttur í fult mál. Í dag er trekningsrætturin
100 mió. kr. og nýttar eru 80 mió. kr.

HETTA VIL SIGA, at skulu vit ganga út frá
støðuni, soleiðis sum hon var í januar 1975 tá
sambandsflokkurin lat figgjarmáluni frá sær í
landsstýrinum, so skulu vit draga frá teimum
479 mió. kr. tey 32,2 pst. av grunnaognunum
ella 123 mió. kr. og síðani tær 80 mió. kr., ið
trektar eru í tjóðbankanum. Eftir eru so 276
mió. kr. av teimum 479.

TÆR 276 MIÓ. KR. eru úrslitið av eini likivi-
tetsprognosu, sum landssumstýringin, eftir
áheitan frá lögmanni og landsstýrinum,
hefur gjørt yvir likivitetstørvin fram til 31. juli
1981. T.v.s. eisini yvir tørvin sjey teir fyrstu
mánaðarnar hjá hesum landsstýrinum. Og
ongin ivi er um, at støvnsleiðarar í hesi
prognosu hava tikið við alt tað, sum teir nú
eina ferð kunnu hugsa sær, men nakað
annað er, hvat politikkarnir vilja játta.

SEINASTU TVEY árinu hava inntøkur hins al-
menna verið minni enn mett og útreiðslurnar
størri. Bæði hesi árinu hefur hall tí verið á
figggjarlógini. Í hesum figggjarárinum verður
eisini talan um eitt hall og kemst hetta av, at
kreppan hjá høvuðsvinnuni hefur sett óvan-
liga stór krøv til landskassan, meðan
inntøkumetingarnar ikki røkka til.

HVUSSU STÓRUR partur av teimum 479
mió. kr. hjá lögmanni eru veruligar og hvussu
stórur partur er sensatión og bluff vita vit
ikki við vissu enn. Kortini hava vit vissu fyri,
at tær 203 mió. kr. einans eru sensatión og
bluff og vit meta at ein partur av teimum 276
mió. kr. eisini er tað. Helst verður talan um
tað stóra bluffið tá alt kemur til alt.

við-
merkingarLandsstýrið útsetir sosialu
ábøturnar í eitt til tvey ár

Í 1959 varð ein dansk-
føroysk nevnd sett at
geva teimum politisku
myndugleikunum í Dan-
mark og í Føroyum til-
mælir um móguligar
broytingar og ajourfæ-
ringar í føroysku sosial-
lógávuini. Landsstýris-
maðurin í almannamál-
um er fastur limur av
nevndini. Í 1980 vóru
tvey fundarumfør í hesi
nevnd. Fundir vóru í
Keypmannahavn 4. og 6.
juni og í Føroyum í døg-
unum frá 29. september
til 1. oktober

Eftir hesi bæði fundar-
umførini var semja um,
at mæla politisku mynd-
ugleikunum til, at
fremja ávisar broytingar
í forsorgarlógini og at
hækka tær sosialu pensí-
ónirnar. Árligu meirút-
reiðslurnar av hesum
vórðu settar til 18 mió.
kr. Ætlanin var so, at
uppskot til broyting í
forsorgarlógini og
uppskot um hækking av
socialu pensíónunum,
skuldu leggjast fyri lög-
tingið og fólkatingið í
vetur, soleiðis at ábøt-
urnar kundu fáa gildi frá
1. apríl 1981.

Men orsakað av lög-
tingsvalinum og samráð-
ingunum skipan av
nýggjum landsstýri var
tað ikki møgult hjá frá-
farna landsstýri, so sum
ætlað, at avgreiða málið
viðari til lögtingið í

januar 1981. Tann 19.
januar setti undirritaði
tí fram soljóðandi fyri-
spurning til Eilif Samu-
elsen, landsstýrismann
í almannamálum:
„Ætlar landsstýrið nú
beinan vegin at fremja
tær hækkingarnar í sosi-
alu pensíónunum og tær
broytingarnar í forsorg-
arlógini, sum fráfarna
landsstýrið fekk semju
við rikismyndugleikarn-
ar um i heyst?“

Hesin fyrispurningur
varð svaraður á tingi
seinasta týsdag. Í svari
sinum undrast lands-
stýrismáðurin á, at frá-
farna landsstýri ikki
hefur lagt uppskotini
fram og at fráfarna
landsstýri ikki á figgjar-
lóguppskoti sínum
hefur sett tær milli-
ónirnar av, ið hækkingarnar
fara at kosta. Síðani
upplýsti landsstýris-
maðurin, at sosialmála-
ráðið aftaná fundarum-
fari í Føroyum hefur
fingið hagtaltstíllar frá
Almannastovuni, og út
frá tí gjørt uppskot til
eina loysn, ið vikur eitt
síndur frá teirri loysn,
sum nevndin avráddi um
mánaðarskifti septem-
ber/oktober í fjór. Lands-
stýrismáðurin umber
seg síðani við, at loysnin
ikki er lögð fyri danska
almannaráðharran og
figgjarmálaráðið, at
lóguppskot, sum skulu

væntast at verða sam-
tykt í fólkatingsárinum
1980/81, skulu verða
lögð fram í seinasta lagi
1. februar 1981.

Aftaná allar umbering-
arnar og allar sjóforklár-
ingarnar kemur so svar-
ið frá landsstýrismann-
inum. Tað er soljóðandi:
„Landsstýrið fer at
arbeiða viðari við mál-
inum um at hækka sosialu
pensíónirnar og at gera
broytingar í forsorgar-
lógini og at fremja hetta
frá næsta figgjarári.“
(Talan er um figgjarárið
1982/83).

Orskirnar til at frá-
farna landsstýri ikki
legði uppskotini fram
aðrenn valið vóru tvinn-
ar. Fyri tað fyrsta skuldi
socialmálaráðið gera tey
endaligu uppskotini og
tað tók sína tíð. Fyri tað
næsta var onki lögting
um hetta mundið. Tingið
varð jú uppløyst og
nýval varð útskrivað.
Eftir lögtingsvalið var
øllum greitt, at sama
landsstýri kom ikki at
halda fram, og fráfarna
landsstýri kundi sjálf-
andi ikki, sum eitt „for-
rættisministerium“,
leggja eitt so stórt og
kostnaðarmikið mál
fram og seta pening á
figgjarlóguppskotið til
tað.

Tað, at loysnin ikki er
lögð fyri almannaráð-
harran og figgjarmála-

ráðið er bert ein formell-
ur spurningur, og frestin
fyri at leggja mál fram í
fólkatinginum verður
ikki tikið so bókstavliga,
tá talan er um mál úr og
viðvíkjandi Føroyum.
Hetta hefur undirritaði
kannað og fingið vissu
fyri. Í skrivi dagfest 5.
desember 1980 frá
socialmálaráðnum til Al-
mannastovuna hesum
máli viðvíkjandi verður
sagt: „De samlede udgif-
ter vil kunne holdes
inden for den på lovprog-
rammet anslåede ramme
(statsudgifter 9 mill. kr.
árligt).“

Tá eg sigi, at tað bert
er ein formellur spurn-
ingur, at loysnin ikki er
lögð fyri almannaráð-
harran og figgjarmála-
ráðið, so kemst hetta av,
at sambært skrivið frá
almannaráðnum dagfest
5. desember 1980, er
rikiskassans partur
inden for den på lov-
programmet anslåede
ramme.“

Sostatt liggur feilurin
ikki hjá rikismyndug-
leikunum. Um nýggja
landsstýrið hevði nakran
vilja í hesi sök, so kundu
broytingarnar í forsorg-
arlógini og hækkingarnar
av sosialu pensíónunum
um fingið gildi frá kom-
andi figgjarári ella frá 1.
apríl 1981.

Vilhelm Johannesen

Landslæknin og aðrir
sum orðasmiðir

Landslæknin er óivað ein
dugnamaður í sínum
yrki, men gamalt danskt
orðatak sigur: „Skomager
bliv ved din læst“. Hatta
sera fjákuta orðið, ið hann
hefur funnið uppá tittleiki,
og sum hann man halda
vera sera fitt, tí hann
brúkar tað í heilum, er
púra nýtt. Eingin hefur
havt hetta á munni fyrr,
so hatta vænta vit at hann
leggur av. Tí slíkt mæn er
óreint at fara runt sum
arví eplaveltu.

Men tíværri er hann ikki
einsamallur um slíkan dár-
skap. Til fyri stuttum
søgdur vit, at tað var ikki
farandi fyri óveður, men
nú vegna óveður.

Orðið vegna er gott før-
oyst mál, men orðið er

tjak og
meiningar

Vit gera lesarar okkara
varugar við, at treytin
fyri at fáa lesarabrev
upptikin undir hesum
teiginum er, at blað-
stjórnin veit, hvør hevur
ur skrivað brovini.

neyðtikið av hesum mál-
reinsarunum, ið ongantið
hava dugað livandi gott
mál, men sum halda seg
vera klókari enn øll hini.
Hetta illgrasið veksur
sera væl, bæði í útvarpi og
blóðunum — syndarligt.

Tá spælt verður sjón-
leik, og byrjast skal, so er
vanligt at hoyra og lesa at
tað eitur frumframfærðsla.
Hví nýta hetta sera kláss-
uta orð. Hví ikki siga
fyrsta spæl ella fyrstu
leikur?

Upsæla Pætur

Suðuroyar
Sjúkrahús

Søkir sjúkrasystur sum frítíðarav-
loysarar í tíðarskeiðinum frá 1/6—30/9
-1981.

Løn samb. sáttmála millum Amts-
rådsforeningen og Dansk Sygepleje-
råd. Umsóknir við prógnum v.m.,
verða at senda til fyrstðukvinnuna
á Suðuroyar Sjúkrahúsið, 3800
Tvøroyri.